

PASIENTREISER HF
Ingrid Gjønnes
Leirvollen 23
3736 SKIEN

Deres ref.:
Vår ref.: 19/13422-4
Saksbehandler: Camilla Closs Walmann
Dato: 05.05.2022

Lovfortolkning - pasientreiseforskriften § 21 femte ledd - endret fortolkning

HelseDirektoratet viser til e-post av 23. mars 2022 fra Pasientreiser HF med påminnelse om en henvendelse vedrørende direktoratets fortolkning av pasientreiseforskriften § 21 femte ledd i brev til Fylkesmannen i Troms og Finnmark datert 29. oktober 2019. Brevet var et svar på spørsmål fra Fylkesmannen om pasientens og ledsagers rett til å få dekket utgifter der pasienten reiser gratis fordi vedkommende er under 16 år og derfor reiser på ledsagers billett. Spørsmålet var om det i disse tilfellene skal dekkes dobbel standardsats i tilfeller hvor den ene faktisk har reist gratis. HelseDirektoratet svarte bekreftende på dette spørsmålet, og viste til pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6 tredje ledd annet punktum.

Pasientreiser HF spør i sin henvendelse om dette er riktig forståelse av loven og bestemmelsen i § 21 femte ledd. Pasientreiser HF skriver:

"Vi er helt enige i at det ikke er en forutsetning for rett til dekning av reiseutgifter etter hovedregelen i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6 og pasientreiseforskriften at den som reiser faktisk har hatt utgifter til reisen. (...)Med innføringen av pasientreiseforskriften var noe av hensikten å lette dokumentasjonskravene for pasientene, og vi krever ikke lenger at reiseutgifter skal dokumenteres slik som vi gjorde etter syketransportforskriften.

Det fremgår av pasientreiseforskriften § 21 at enten ledsager eller pasient har rett til dekning av reiseutgifter når de har reist sammen. Det gis ikke lenger noe eget ledsagertillegg fordi det ikke fører til økte reiseutgifter å ha med en ledsager på reisen når pasient og ledsager reiser sammen i bil. Det er ikke noe krav til at det har vært utgifter forbundet med reisen for at den skal dekkes etter hovedregelen som er én standardsats når pasient og ledsager reiser sammen. Derimot er det et krav om å dokumentere at pasient og ledsager har reist med rutegående transport dersom reisen skal dekkes med to standardsatser etter § 21 femte ledd. Pasientreiseforskriften sier ikke uttrykkelig at det er utgiftene ved å bruke rutegående transport som skal dokumenteres, men Pasientreiser mener at det fremgår av hensynet bak regelen som står beskrevet i forarbeidene til bestemmelsen (punkt 5.2 til høringsnotatet til pasientreiseforskriften) at det er i tilfeller hvor det å ha med seg ledsager på reisen har ført til ekstra utgifter at en ekstra standardsats skal dekkes. I høringsnotatet står det: «Når pasienten og ledsager benytter kollektiv transport vil bruk av ledsager vanligvis fordoble dekning av utgiftene. I slike tilfeller vil det være rimelig med dobbelt dekning av utgiftene.»

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi
Camilla Closs Walmann

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Helsedirektoratets vurdering

På bakgrunn av henvendelsen har vi gjort en ny vurdering av spørsmålet.

Pasientreiseforskriften § 21 femte ledd lyder:

"Når pasienten ledsages på reisen etter § 17, har enten ledsageren eller pasienten rett til å få dekket reiseutgifter. Både pasienten og ledsageren har likevel rett til dekning med standardsats etter første ledd eller faktiske kostnader etter andre og fjerde ledd hvis det dokumenteres at rutegående transport er benyttet på strekningen."

Utgangspunktet i bestemmelsen er at enten pasienten eller ledsageren får dekket reiseutgifter. Unntaksvis kan begge få dekning dersom det er dokumentert at rutegående transport er benyttet. Det er ikke presisert i bestemmelsen at det også må være dokumentert at både pasient og ledsager må ha hatt utgifter til billett for å få dobbel standardsats.

Vi er likevel enige med Pasientreiser HF i at vår uttalelse fra 2019 ikke er i tråd med bakgrunnen for bestemmelsen. Det fremmer ikke likebehandling hvis en pasient og ledsager som har reist sammen med kollektivtransport, men bare betalt for én passasjer, skal få utbetalt dobbelt så mye som i tilfeller hvor pasient og ledsager har reist sammen i bil. Har de kjørt felles bil er det uttrykkelig slått fast i § 21 femte ledd første punktum at det ikke er rett til noen ekstra dekning for ledsager fordi det ikke har medført ekstra utgifter å ha med ledsager på reisen. Bakgrunnen for unntaket i § 21 femte ledd andre punktum er å gi en rimelig dekning der begge faktisk har hatt utgifter.

Vi er derfor kommet til at § 21 femte ledd andre punktum må forstås slik:

"Både pasienten og ledsageren har likevel rett til dekning med standardsats etter første ledd eller faktiske kostnader etter andre og fjerde ledd hvis det dokumenteres at rutegående transport er benyttet på strekningen og at begge har hatt utgifter."

Statsforvalteren i Troms og Finnmark mottar kopi av dette brevet slik at de blir oppmerksom på at vi har kommet til en ny konklusjon. Vi vil også publisere dette brevet på våre nettsider

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/pasient-og-brukerrettighetsloven/pasientreiseforskriften>

Vennlig hilsen

Wenche Dahl Elde e.f.
avdelingsdirektør

Camilla Closs Walmann
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET;STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK